

Foto: Karin Uilhoorn

Foto: Zonder boot in de Weerribben..... geen onderzoek

Op 24 november, een zonnige en vrij warme dag, werd op een paardenweidje in het Woldlakebos één vrouwtje aangetroffen, hangend aan oeverzegge. Aanvankelijk leek het er op dat ze honkvast was, maar na korte tijd verdween ze, na een tussenstop op een rikkepaaltje, met een grote boog in het naburige broekbos. Ze bleek ongemerkt. Die dag werd er ook nog een late Bruinrode heidelibel aangetroffen.

Ad 4: Tijdens dit deel van het onderzoek zal blijken of de juffers inderdaad trouw zijn aan het voortplantingswater en/of de uitgezwoven exemplaren nieuwe populaties vormen in bv. de Lindevallei.

Helaas is inmiddels gebleken dat bij de met paarse stift gemarkeerde exemplaren de kleur sterk aan slijtage onderhevig is.

Ad 5: Deze aantekeningen zullen allen worden verwerkt in de uiteindelijke rapportage. Enkele ervan staan hierboven al summier beschreven. Een ding is duidelijk, naarmate je vaker en intensiever oog in oog staat met dit ogenschijnlijk saaibruine kleine juffertje, begin je steeds meer de oogverblindende schoonheid ervan te zien. De kleurveranderingen en schakeringen door het jaar heen zijn zeer subtiel. Ook het gedrag is bijtijds wonderlijk en mysterieus.

De onderzoekers die betrokken zijn bij PP zijn:

Karin Uilhoorn, Peter de Boer, René Manger, Jeroen Bredenbeek, Robert Ketelaar en Evert Ruiter. Daarnaast hebben Wytze van Kammen en Dick Groenendijk inmiddels ook belangrijke bijdragen geleverd.

Het onderzoek wordt ondersteund door

Oproep

Met name in de periode april – mei 2003 zullen op de bekende winterjuffer lokaties in De Weerribben gemerkte exemplaren te vinden zijn. We gokken op een terugvangst van 10%. Een ieder die in die periode (of eerder) een gemerkt exemplaar ziet wordt verzocht dat door te geven. Alle andere meldingen betreffende Noordse winterjuffers (waarnemingen, bijzonder gedrag, kleur, etc.) zijn uiteraard van harte welkom. Mail het sv.p aan een van de genoemde personen.

e.j. ruiter@planet.nl, robert.ketelaar@vlinderstichting.nl,
K. Uilhoorn@drenthe.nl, j.bredenbeek@sbb.agro.nl,
P.de.boer@fryskegea.nl, rmanger@planet.nl

Staatsbosbeheer, It Fryske Gea, Libellenwerkgroep Overijssel en De Vlinderstichting.

Waarom de Noordse winterjuffer zo moet blijven heten(en de Kanaaljuffer, Blauwe glazenmaker en Bruine korenbout ook)

Als motto geldt inmiddels, vrij naar Schubert en Müller:

"Fremd sind wir eingezogen, bekannt ziehn wir wieder aus"

Deze Winterreise wordt beslist een succes!

Evert Ruiter

In NVL-nieuwsbrief 6(4) bespreekt Evert Ruiter de ontoepasselijkheid van de Nederlandse naam van *Sympecma paedisca*, de Noordse winterjuffer. De auteur trekt een parallel met de woelige geschiedenis van de wetenschappelijke naam van deze soort. Hoewel aangenomen mag worden dat hij hierin niet een argument ziet om ook maar de Nederlandse naam aan te passen, komen we daarmee wel bij het belangrijkste argument om de naam niet te veranderen: stabiliteit.

De functie van een naam is simpel: weten waar je over spreekt. Het is een vlaggetje waarmee eenieder iets kan herkennen, of dat nu een persoon, een voorwerp of een soort is. Het nut van stabiliteit in naamgeving behoeft eigenlijk geen toelichting: als een tafel voortaan "stoel" zou heten, zou dat tot ernstige verwarring leiden. Voor wetenschappelijke naamgeving zijn daarom regels vastgelegd die bepalen welke naam voorrang heeft. Er is dus niet "uiteindelijk gekozen voor *Sympecma paedisca*" zoals Ruiter schrijft, maar na toepassing van de regels is gebleken dat die naam de juiste is. Voor Nederlandse namen bestaan zulke regels niet. In principe is iedereen vrij om een soort te benoemen zoals hij wil.

De keerzijde daarvan is dat op een gegeven moment niemand dan meer weet of hij nou zichzelf of het eten op de "stoel" moet zetten.

De Nederlandse namen voor libellen zijn in twee stappen vastgelegd. Begin jaren '80 ontvingen alle inheemse soorten een naam, midden jaren '90 gebeurde dit voor de overige Europese soorten. In beide gevallen ging er overleg aan de keuze vooraf, zodat eenieder die dat wou zijn invloed op de keuze kon uitoefenen. Feit is dat ook na die keuze discussie over de toepasselijkheid mogelijk blijft. De Kanaaljuifer (*Cercion lindenii*) leeft niet enkel langs kanalen en de Kempense heidelibel (*Sympetrum depressiusculum*) niet alleen in de Kempen. Toch waren deze namen toen ze gekozen werden, in een Nederlandstalig (denk aan de Vlaamse Kempen) perspectief toepasselijk. De Bruine korenbout (*Libellula fulva*) is vaker oranje (vers) of grijs (berijpt mannetje) dan bruin. Eigenlijk is de Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) meer blauw en de Blauwe glazenmaker (*Aeshna cyanea*) meer groen, ondanks de betekenis van hun Nederlandse (en wetenschappelijke!) namen. Wie haalt bloed-, bruin- en steenrode heidelibellen (*Sympetrum sanguineum*, *S. striolatum* en *S. vulgatum*) aan hun kleur uit elkaar? De venwitsnuitlibel (*Leucorrhinia dubia*) en de Noordse witsnuitlibel (*L. rubicunda*) leven beide in vennen en hebben een vrijwel identieke verspreiding, dus waar slaan die namen eigenlijk op? En dan is er nog smaak, sommigen vinden Paardenbijter voor *Aeshna mixta* foutief (ze bijten geen paarden!) en verwarrend (het is een glazenmaker!), terwijl deze volksnaam anderen juist aanspreekt.

AANKONDIGING INSECTEN- WEEKEND

De naam Noordse winterjuifer is eigenlijk zo gek nog niet, het is de meest noordelijke soort van het genus *Sympetrum*. Dat genus telt wereldwijd drie soorten, die allemaal even bruin zijn als de Bruine winterjuifer (*Sympetrum*

fusca). Zullen we die dan voortaan maar de "Oprukkende winterjuifer" noemen? Als we één naam veranderen, is het hek van de dam.

KD Dijkstra, Vincent Kalkman & Menno Reemer

KNNV Secretariaat Landelijke Insectenwerkgroep

Bezig zijn met insecten en andere geleedpotige dieren, zowel hobbymatig als professioneel, kan op verschillende manieren ingevuld worden. Je kan insecten verzamelen, prepareren en determineren, gedrag bestuderen, fotograferen, video-opnamen maken of 'gewoon' naar insecten kijken.

Binnen de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, KNNV - vereniging voor veldbiologie, is in 1988 de Landelijke Insecten Werkgroep opgericht. Deze werkgroep wil door middel van het organiseren van weekenden de studie van insecten en andere geleedpotige dieren bevorderen en daarbij specialisten en beginners met elkaar in contact brengen. Dit bestuderen kan zich richten op het determineren, biotooponderzoek, gedragstudie en het meewerken aan beheermaatregelen om soorten te beschermen. De weekenden worden tweemaal per jaar georganiseerd. Het eerste weekend in het voorjaar (mei) en het tweede weekend in de nazomer (eind augustus).

Het voorjaarsweekend van 2003 wordt van 23 mei t/m 25 mei gehouden in Montferland, in recreatieboerderij "Te Boomsgoed" te Braamt. Deze locatie ligt op een paar kilometer van 's-Heerenberg en Doetinchem. Een gunstig uitgangspunt voor het hele Montferland. Het Montferland wordt voor een groot deel bedekt door het Bergherbos, dit gevarieerde bosgebied is tezamen met enkele 'ouderwetse' akkers in beheer bij Natuurmonumenten.

Op vrijdagavond wordt tijdens een lezing vooruit gekeken naar wat het weekeinde zou kunnen bieden en worden de te bezoeken terreinen vastgesteld. Als het weer gunstig is wordt op vrijdag- en zaterdagavond de 'vanglamp' opgesteld. Insecten die anders verborgen zijn laten zich dan zien.

Bent u geïnteresseerd in insecten en andere ongewervelden, dan is het mogelijk aan dit weekend

Landelijke Vlinderdag 8 maart 2003

deel te nemen. In de accommodatie is ruimte voor maximaal 40 personen.

Voor nadere informatie en/of opgave kunt u terecht bij: *Arjan van der Veen*, avdveen@cuci.nl / tel. 0320 – 246631

Koos van Brakel, tel. 0348 – 417032

Het najaarsweekend vindt plaats van 29 t/m 31 augustus 2003, de locatie is nog niet bekend.

Arjan van der Veen

Op zaterdag 8 maart 2003 vindt de Landelijke Dag van de Vlinderstichting plaats, zoals te doen gebruikelijk in Congrescentrum De Reehorst in Ede. Elk jaar is dit weer een gewaardeerde ontmoetingsplaats voor donateurs, vrijwilligers en andere vlinderaars.

Vanaf 10:00 uur zal er een gevarieerd lezingenprogramma worden verzorgd.

Er is aandacht voor dagvlinders in Zeeland, nachtvlinders in Drenthe, libellen in Friesland en zo komen er nog veel meer regio's aan bod. We nemen traditiegetrouw ook weer een kijkje bij onze zuiderburen, dit keer op de Mechelse heide. De lezingen, waarbij fraaie dia's te zien zijn, worden afgewisseld met diverse nieuwe filmopnamen van vlinders en libellen.

